

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-196>

УДК 658.14.17

Концепція вартості підприємства в контексті оцінки його фінансового стану

Панасюк О.В.кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту
та економічного аналізуНавчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту
Університету державної фіскальної служби України

Стаття присвячена дослідженню концепції вартості підприємства як нового напрямку здійснення оцінки його фінансового стану. Розглянуто та проаналізовано сутність та принципи застосування таких моделей вартості компанії, як дисконтування грошових потоків, економічної доданої вартості, ринкової доданої вартості та доданої вартості власного капіталу. Обґрунтовано ефективність їх поєднання з контексті здійснення оцінки фінансового стану підприємства у трьох часових категоріях.

Ключові слова: фінансовий стан підприємства, оцінка фінансового стану підприємства, вартість підприємства, дисконтування грошових потоків, економічна додана вартість, ринкова додана вартість, додана вартість власного капіталу.

Панасюк О.В. КОНЦЕПЦИЯ СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОНТЕКСТЕ ОЦЕНКИ ЕГО ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ

Статья посвящена исследованию концепции стоимости предприятия как нового направления осуществления оценки его финансового состояния. Рассмотрены и проанализированы сущность и принципы применения таких моделей стоимости компании, как дисконтирование денежных потоков, экономической добавленной стоимости, рыночной добавленной стоимости и добавленной стоимости собственного капитала. Обоснована эффективность их сочетания в контексте осуществления оценки финансового состояния предприятия в трех временных категориях.

Ключевые слова: финансовое состояние предприятия, оценка финансового состояния предприятия, стоимость предприятия, дисконтирование денежных потоков, экономическая добавленная стоимость, рыночная добавленная стоимость, добавленная стоимость собственного капитала.

Panasjuk O.V. CONCEPT OF THE VALUE OF THE ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF ASSESSMENT OF ITS FINANCIAL CONDITION

The article is devoted to the study of the concept of the value of the company as a new direction in assessing its financial condition. The essence and principles of using such models of company value as cash flow discounting, economic added value, market value added and value added of equity are considered and analyzed. The efficiency of their combination in the context of evaluating the financial condition of an enterprise in three time categories is substantiated.

Keywords: financial condition, assessment of the financial condition of the company, enterprise value, economic value added, market value added, shareholders value added.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Визначальною умовою ефективного провадження господарської діяльності підприємства є якісна і своєчасна оцінка його фінансового стану, результати якої є передумовою прийняття управлінських рішень щодо розвитку окремих напрямів господарювання та і функціонування підприємства загалом. Адекватність цих рішень буде залежати від обраної моделі оцінки фінансового стану та інтерпретації отриманих результатів. Вибір такої моделі визначається багатьма факторами, серед яких першочергового значення набуває галузева приналежність підприєм-

ства, пріоритети його розвитку, закріплені у фінансовій стратегії, цілі та завдання, які в певний період часу вимагають здійснення об'єктивної оцінки фінансового стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна увага аналізу фінансового стану підприємства та його оцінці приділяється тому, що, з одного боку, він є результатом діяльності підприємства, свідчить про досягнення, а з іншого – визначає передумови розвитку підприємства. Саме тому дослідженню інформаційного та методичного забезпечення оцінки фінансового стану підприємства присвячено праці таких науковців, як О.М. Козлянченко

[1], О.С. Ключник [2], Б.М. Литвин [3], О.Г. Піскунов [4], К.С. Салига [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на велику кількість наукових здобутків та напрацювань у питаннях методичного забезпечення оцінки фінансового стану підприємства недостатньо систематизованими є моделі організації цього процесу на основі показника вартості підприємства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є систематизація наявного аналітичного інструментарію оцінки фінансового стану підприємства на основі показника вартості підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічній літературі є безліч методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства. Традиційно в наукових джерелах виділяють методи, які в загальних рисах можна розділити на:

- методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів);
- евристичні методи, засновані на неформальних, інтуїтивних підходах і узагальненні досвіду вирішення аналогічних завдань і методи експертних оцінок;
- економіко-математичні методи [3].

В усіх зазначених вище методах одним із визначальних показників є прибуток підприємства як основний результат та мета господарської діяльності. Стрімка зміна стратегії управління підприємством поступово зсуває цей показник на другий план. Концепцію максимізації прибутку підприємства (як визначального фактора забезпечення його фінансової стабільності) змінює концепція максимізації вартості компанії (Value-Based Management – VBM). Саме вартісний підхід дає змогу нівелювати суперечності між метою максимізації прибутку та постійним оцінюванням фінансового стану підприємства. Новий підхід визначив необхідність пошуку відповідних вимірників вартості компанії та виявленні факторів її розвитку (Value Drivers) в контексті оцінки її фінансового стану.

Таким чином стратегічний підхід виникнув не як альтернатива традиційному аналізу коефіцієнтів, отриманий на основі фінансової звітності, а як метод поєднання та збалансування всіх показників компанії.

У межах вартісного підходу в контексті оцінки фінансового стану підприємства сформовано велику кількість моделей оцінки бізнесу:

- метод дисконтування грошових потоків (Discounted Cash Flow – DCF);
- метод економічної доданої вартості (Economic Value Added – EVA);
- метод ринкової доданої вартості (Market value added – MVA);
- метод доданої вартості власного капіталу (Shareholders Value Added – SVA) тощо.

Слід зазначити, що перед застосуванням моделей DCF або EVA доцільно розробити та проаналізувати низку оперативних та стратегічних фінансових показників, що носять назву фактора створення вартості. Контроль за такими факторами допомагає уникнути ситуації, за якої досягнення короткострокових фінансових результатів негативно позначається на створенні вартості, тим самим ставлячи під загрозу фінансовий стан компанії.

Розглянемо деякі поширені моделі оцінки вартості підприємства як фактора впливу на фінансовий стан підприємства.

1. Модель дисконтованих вільних грошових потоків (FCFE).

Відповідно до моделі дисконтованих грошових потоків, вартість компанії виступає як величина очікуваного грошового потоку, дисконтованого за ставкою, що враховує ризики. Головна перевага цієї моделі полягає у тому, що вона включає такі показники оцінки фінансового стану підприємства, як інвестиції, ризики та темпи розвитку компанії.

Модель дисконтованого грошового потоку стосовно оцінки вартості компанії трансформується в модель вільних грошових потоків. Вільний грошовий потік – це ті кошти, які фактично належать акціонерам. Цей метод дає змогу обчислити обсяг грошових коштів, які необхідно виплатити акціонерам після покриття потреб у реінвестуванні, та порівняти з величиною виплат акціонерам, що відповідає дійсності [6].

Розрахунки відповідно до моделі FCFE починають із бухгалтерського показника операційного прибутку (EBIT), що трансформується у грошові потоки:

$$FCFE = EBIT(1 - t) + A - \text{Капітальні витрати} - \Delta \text{Оборотний капітал} \quad (1)$$

Визначений грошовий потік дисконтують за ставкою дисконтування, яка визначається як середньозважена вартість капіталу (WACC):

$$\text{Вартість капіталу компанії} = \frac{\text{Приведена вартість вільного грошового потоку}}{\text{Приведена вартість грошового потоку певного періоду}} \quad (2)$$

Для того щоб отримати вартість акціонерного капіталу, з величини дисконтованих грошових потоків необхідно вирахувати:

Нові боргові зобов'язання – Погашення боргу (3)

Так оцінюється фундаментальна вартість власного капіталу компанії. Вартість компанії в цій моделі залежить від темпів зростання та рентабельності інвестованого капіталу (ROI). Якщо компанія вже досягла високих показників рентабельності інвестованого капіталу, то їй значно простіше збільшувати вартість, прискорюючи зростання, аніж підвищувати рентабельність. Якщо ж прибуток компанії не перевищує витрат на капітал, то компанія не здатна створювати вартість за рахунок темпів зростання доки не досягне рентабельності, вищої витрат на капітал. У цій ситуації подальше зростання за незмінного рівня ROI фактично руйнує вартість компанії, ставлячи під загрозу стабільність її фінансового стану.

Таким чином, темпи зростання та рентабельність є інструментом оцінки фінансового стану компанії, який свідчить про реальний стан бізнесу, а також про наявні можливості, які можуть бути використані компанією для нарощення її вартості.

2. Модель економічної доданої вартості (EVA).

Економічна додана вартість – показник дійсного фінансового стану компанії та стратегія, що ініціює створення багатства акціонерів та власне компанії. EVA не є новим методом або концепцією в економіці. Ще у 1990 р. Беннет Стюарт здійснив опис основних принципів та характерних особливостей даного методу, визначивши взаємозв'язок між показником економічної доданої вартості та вартістю ком-

панії [7]. В контексті здійснення оцінки фінансового стану підприємства на основі показника вартості бізнесу здійснюється управління основними підконтрольними зонами (табл. 1).

Такі показники, як собівартість продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, податки, інші витрати, рентабельність продажів за чистим прибутком та оборотність інвестованого капіталу, піддаються впливу в процесі операційної діяльності підприємства. Однак для того, що ці фактори вартості можна було застосовувати, необхідно встановити їх підпорядкованість та визначити коло відповідальних осіб за кожний параметр. Формування показника економічної доданої вартості залежить від різних факторів, які можуть бути деталізовані на більш дрібні складові. Наприклад, можна досягти зростання показника EVA за допомогою нарощення доходу від реалізації та скорочення величини витрат шляхом оптимізації поточних витрат, скорочення або ліквідації нерентабельних ділянок виробництва тощо.

Можна виокремити дві основні причини впровадження показника EVA в контексті здійснення оцінки фінансового стану підприємства:

1) потреба у збільшенні кількості інформації про підприємство та необхідність забезпечення фінансового розуміння його бізнес-процесів. Така інформація є основою управлінських рішень, які дають змогу збільшити вартість компанії;

2) метод економічної доданої вартості достатньо легкий для розуміння, що може забезпечити впровадження в організацію «мови» оцінки фінансового стану підприємства.

Для того щоб показник EVA виступав вимірником саме чистого економічного при-

Таблиця 1

Розрахунок показника економічної доданої вартості

EVA									
Варіант 1					Варіант 2				
NOPAT			–	CC	Inv	×	(ROI – WACC)		
Дохід від реалізації	–	Собівартість продукції	–	Inv × WACC	Inv	×	ROI = NOPAT / Inv	–	WACC
		Адміністративні витрати					×		
		Витрати на збут					NOPAT / Дохід	×	Дохід / Inv
		Податки					Рентабельність продажів за чистим прибутком	×	Оборотність інвестованого капіталу
		Інші витрати							

де NOPAT – прибуток після сплати податків; WACC – середньозважена вартість капіталу; Inv – інвестований капітал (вартість активів компанії)

Джерело: складено автором

бутку для власників компанії, недоцільно замінювати прибуток після сплати податків NOPAT результатом операційної діяльності за балансом, а інвестований капітал – величиною активів. Це може привести до того, що у показника EVA будуть виявлятися недоліки традиційних показників рентабельності, саме тому бухгалтерські показники фінансової звітності доцільно переводити в економічні. З цією метою автори моделі EVA визначили перелік правок даних бухгалтерського обліку, які нараховують до 154 статей, але з них передбачається використовувати на практиці лише 10–12. Повний перелік правок – комерційна таємниця.

3. Модель ринкової доданої вартості (MVA).

Цей метод є варіацією методу доданої вартості. Обчислюється як різниця між ринковою вартістю компанії (з урахуванням боргу та власного капіталу) та величиною інвестованого капіталу. У відносному вираженні показник визначається відношенням ринкової капіталізації компанії до величини інвестованого капіталу. Цей метод дає змогу оцінити, як фінансовий ринок сприймає результати компанії порівняно з величиною вкладеного капіталу [7].

Найбільш вдалим є спільне використання методів економічної та ринкової доданої вартості (EVA та MVA). Вони мають стійкий взаємозв'язок, який можна подати таким чином. Вартість бізнесу виступає приведеною вартістю очікуваної в майбутньому економічної доданої вартості і величини інвестованого капіталу. Вона може бути визначена так:

$$\text{Вартість компанії} = PV_{EVA} + Inv \quad (4)$$

або

$$PV_{EVA} = \text{Вартість компанії} - Inv. \quad (5)$$

При цьому ринкова додана вартість розраховується шляхом коригування ринкової вартості на величину інвестованого капіталу:

$$MVA = \text{Ринкова вартість компанії} - Inv. \quad (6)$$

У результаті маємо:

$$PV_{EVA} = MVA. \quad (7)$$

Встановлений взаємозв'язок між EVA та MVA має місце як у теорії, так і на практиці. Причому така кореляція набагато сильніша, аніж зв'язок MVA, наприклад, із показником прибутку на акцію або коефіцієнтом дохідності акціонерного капіталу.

З огляду на те, що ринкова додана вартість являє собою очікувану в майбутньому економічну додану вартість бізнесу, на основі цього показника інвестори можуть визначити мож-

ливість цього бізнесу генерувати дохідність, яка перевищуватиме вартість інвестованого капіталу. Якщо дохідність бізнесу забезпечується на рівні вартості капіталу, то EVA буде нульовою. При цьому не виникне ринкова додана вартість.

У зв'язку з цим MVA може бути застосована менеджерами для цілевизначення так само, як EVA, але тільки в тому разі, якщо у компанії є загально визнана ринкова вартість. Слід зауважити про обмеження у використанні MVA, оскільки цей показник може бути розрахований тільки для компаній, акції яких котируються на фондовій біржі. Крім того, він може бути визначений тільки для бізнесу загалом, але не для окремих стратегічних бізнес-одиниць. Ускладнено використання показника MVA і під час прийняття інвестиційних рішень, коли за різними альтернативами є різні розміри бізнесу й неоднакові періоди.

Є думка про необхідність зіставлення результатів застосування на практиці різних методів у межах вартісної концепції, що буде мати найбільшу інформативність для менеджерів компанії. Вибір вартісної моделі повинен враховувати галузь, сферу діяльності підприємства та можливість її застосування в конкретній ситуації.

4. Модель доданої вартості акціонерного капіталу (SVA).

Цей показник визначається як приріст між двома показниками: вартістю акціонерного капіталу після будь-якої операції та вартістю того ж капіталу до проведення цієї операції. Інколи показник SVA розглядається як приріст між розрахунковою вартістю акціонерного капіталу та балансовою вартістю власного капіталу. Незважаючи на відмінності цих двох варіантів, слід зазначити, що вони засновані на ідеї визначення ринкової вартості акціонерного капіталу. У спрощеному вигляді цей метод схожий на метод FCFE.

Розрахунок SVA здійснюється відповідно до тих самих етапів, що і розрахунок FCFE. На останньому етапі обчислюється безпосередньо SVA:

$$SVA = \text{Розрахункова вартість акціонерного капіталу} - \text{Балансова вартість акціонерного капіталу}. \quad (8)$$

Отже, зазначені вище підходи до оцінки вартості компанії як категорії системи оцінки фінансового стану підприємства не є альтернативами одне одному, адже розширю-

Таблиця 2

Часові категорії здійснення оцінки фінансового стану підприємства

Історичний аналіз фінансового стану	Аналіз поточного стану компанії	Перспективний аналіз фінансового стану
аналіз динаміки показників прибутку, доходів, рентабельності та чистих грошових потоків	аналіз балансових показників відносно минулих результатів діяльності	прогнозування доходів компанії; розроблення продукції та оптимізація витрат
<i>джерела:</i> фінансова звітність минулих періодів	<i>джерела:</i> звітність поточного та минулих періодів	<i>джерела:</i> стратегічні плани та програми

Джерело: складено автором

ють межі та можливості фінансового аналізу компанії. Тому для більш ефективної оцінки фінансового стану підприємства зазначені методи доцільно поєднувати [8].

Теоретичною основою для поєднання підходів у контексті оцінки фінансового стану підприємства може стати ідея [7] про проведення аналізу компанії в трьох часових категоріях (табл. 2).

З метою оцінки фінансового стану підприємства можуть бути використані різні методи. Однак лише поєднання різних моделей та методів оцінки вартості компанії є більш

ефективним у контексті отримання реальної картини фінансового стану підприємства.

Висновки. Таким чином, оцінка фінансового стану підприємства не втрачає своєї актуальності в умовах мінливого зовнішнього середовища, що вимагає нових підходів до організації цього процесу. У контексті зазначеного виникає необхідність використання та поєднання різного роду моделей оцінки вартості компанії у трьох часових періодах з метою отримання найбільш повного та обґрунтованого уявлення про фінансовий стан підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Козляченко О.М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства при загрозі банкрутства / О.М. Козляченко // Актуальні проблеми економіки. № 10 (112). 2011. С. 182–187.
2. Ключник О.С. Вдосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.С. Ключник, О.В. Кондратюк // Науковий вісник Рівненського інституту ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» 2010. № 1. С. 120–127.
3. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. К.: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.
4. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О.Г. Піскунов, Н.Г. Мтеленко, Т.П. Лободзинська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» 2009. № 6. С. 80–88.
5. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства / К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. № 3. 2011. С. 204–210.
6. Business Valuation Management // The Institute of Cost and Works Accountants of India. – Repro India Limited. 2008. 304 p.
7. Macdonald Blair. Business Valuation Guide. URL: <http://www.perthbusinessvaluations.com/2013/BusinessValuationGuide.pdf>
8. Jan Viebig. Equity Valuation // John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester. 2008. 439 p.

REFERENCES:

1. Kozlyanchenko O.M. (2011) Informacijne zabezpechennja analizu finansovogo stanu pidpryyemstva pry zagrozi bankrutstva [Information support for analysis of the financial condition of an enterprise in case of threat of bankruptcy] / O.M. Kozlyanchenko // Aktualni problemy ekonomiky. #10 (112). PP. 182–187 (In Ukrainian)
2. Klyuchnyk O.S. (2010) Vdoskonalennja kompleksnoyi ocinky finansovogo stanu pidpryyemstva [Improvement of the comprehensive assessment of the financial state of the enterprise] / O. S. Klyuchnyk, O. V. Kondratyuk // Naukovyj visnyk Rivnenskogo instytutu VNZ «Vidkrytyj mizhnarodnyj universytet rozvytku lyudyny «Ukrayina» # 1. PP. 120–127 (In Ukrainian)
3. Lytvyn B.M. (2008) Finansovyj analiz: navch. posib. [Financial Analysis] / B.M. Lytvyn, M.V. Stelmah. K.: «Haj-Tek Pres». 336 P. (In Ukrainian)

4. Piskunov O.G. (2009) Evolyuciya pidhodiv do kompleksnoyi ocinky finansovogo stanu pidpryyemstva [Evolution of Approaches to a Comprehensive Assessment of the Financial Condition of an Enterprise] / O.G. Piskunov, N.G. Mtelenko, T.P. Lobodzynska // Ekonomichnyj visnyk Nacionalnogo tehnicznego universytetu Ukrayiny «Kyyivskyj politehnicznyj instytut». # 6. PP. 80–88 (In Ukrainian)
5. Salyga K.S. (2011) Metodychni pidhody diagnostuvannya finansovogo stanu pidpryyemstva [Methodical Approaches to Diagnosing the Financial Condition of an Enterprise] / K.S. Salyga // Derzhava ta regiony. Ekonomika ta pidpryyemnyctvo. #3. PP. 204–210 (In Ukrainian)
6. Business Valuation Management // The Institute of Cost and Works Accountants of India. Repro India Limited. 2008. 304 p.
7. Macdonald Blair. Business Valuation Guide [Online]. URL: <http://www.perthbusinessvaluations.com/2013/BusinessValuationGuide.pdf>
8. Jan Viebig. Equity Valuation // John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester. 2008. 439 p.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Гиршкан Р.Р., Гут Л.В. Розвиток технології обслуговування та ефективного продажу VIP-клієнтам банківських продуктів.	3
Іванишин В.В., Печенюк А.В., Печенюк А.П. Формування підприємницької свідомості українського селянина	9
Колобердянко І.І., Конєв В.В. Ринковий фундаменталізм як мейнстрімний напрям сучасних глобалізаційних процесів та його вплив на економіку України.	16
Піонт Н.С. Теоретичні аспекти формування заощаджень домашніх господарств.	22
Сардак С.Е., Таран С.В. Потенціал «темного» туризму в країнах Європи.	27
Шадура-Никипорець Н.Т., Мініна О.В. Основні підходи до змістовного наповнення категорії «риннок».	35

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Венгерська Н.С., Удодова Я.В., Куценко В.І. Особливості боротьби з відмиванням грошей: міжнародний та національний рівні.	41
Горіна Г.О. Гармонізація національного законодавства у сфері туризму із законодавством Європейського Союзу.	49
Качур А.В., Могилко Д.М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах	55
Колобердянко І.І., Метельська Н.С. Інноваційні зрушення у сфері управління персоналом в умовах глобальної економіки.	63
Харун О.А., Матюх І.А. Особливості та наслідки фінансової глобалізації в сучасних умовах	69
Полоус О.В., Сон Сюйшен, Ху Ченьсін Роль інноваційних та інформаційних технологій у стратегіях розвитку ТНК в умовах глобалізаційних змін.	74
Сардак С.Е., Власов Є.І. Розвиток індустріального туризму в Європі.	81
Чернікова І.Б., Якуба Є.В. Звітність щодо трансфертного ціноутворення: гострі питання в українських реаліях	88
Шелест О.Л., Криворучко Ю.О. Проблеми нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.	92
Широкова М.С. Світова мережа центрів спільного обслуговування: перспективи інтеграції України.	97

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Бурляй А.П., Бурляй О.Л., Смертенюк І.І. Відновлювальна енергетика: соціальний аспект.	104
Вакуленко В.Л. Шляхи вдосконалення державного регулювання агровиробництва	110
Гаража О.П. Складові частини земельного капіталу сільськогосподарських підприємств	116

Герасименко О.В., Лазорко Л.П., Калагурка С.Т. Особливості мотиваційної філософії державних службовців в Україні	128
Гончарук А.В. Вплив економічних чинників на міграційну активність населення в регіонах України.	134
Діденко Л.В., Ватоян А.М., Єрьоміна М.А. Роль венчурних інститутів спільного інвестування в забезпеченні інноваційного розвитку України.	143
Жидовська Н.М. Особливості економічного механізму бурякоцукрового підкомплексу та чинники його регулювання.	152
Жмурко Д.С., Дорошенко Г.О., Бабич С.М. Вплив тіньового сектору на стан української економіки.	157
Катран М.В. Конкуренція на ринку соняшникової олії.	166
Киристюк С.В. Підтримка інклюзивного розвитку малих сімейних ферм.	171
Ляховська О.В. Виробники мінеральних добрив в Україні: проблеми та перспективи їхньої діяльності.	180
Мешкова-Кравченко Н.В., Тарасюк А.В. Підвищення рівня конкурентоспроможності інтелектуального продукту в Україні.	186
Пахота Н.В. Аналіз розвитку водогосподарського комплексу регіонів України.	190
Пелех О.Б. Зміни у структурі валового регіонального продукту і сукупна продуктивність праці.	197
Потравка Л.О., Пічура В.І. Перспективи розвитку ринку зерна в Україні.	209
Риковська О.В. Досягнення цілей сталого сільського розвитку: досвід Ізраїлю.	215
Сіренко К.Ю. Проблемні аспекти стратегічного й оперативного характеру об'єднаних територіальних громад.	225
Скиба М.В. Основні аспекти сучасного стану діяльності малих та середніх підприємств текстильної промисловості.	230
Стройко Т.В., Удовіченко О.Р. Розвиток української економіки в умовах глобалізації: уроки ірландського досвіду.	240
Тибінка Г.І., Брик Г.В., Кохана Т.М. Розмежування понять «оплата праці» та «заробітна плата».	246
Цвігун Т.В., Нечипорук О.І. Тінізація економіки: причини та особливості впливу на економічний розвиток.	251
Шестакова А.В. Тенденції та проблеми розвитку ІТ-галузі: кадровий аспект.	255
Юхновська Ю.О. Сучасні тенденції розвитку потенціалу туристичної галузі України та Запорізького регіону.	261
Ющенко Н.Л. Розвиток блокчейн-технологій в Україні та світі.	269
Ярема Л.В. Сільськогосподарські кооперативи: проблеми і перспективи.	276

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Безугла Л.С. Розвиток екотуризму на засадах функціонування підприємництва.	282
Биба В.В., Теницька Н.Б., Білизна А.Р. Оцінка конкурентних переваг розвитку підприємництва у сфері туризму на основі SWOT-аналізу.	287

Білик І.І., Кіндій М.В., Сітнікова І.О. Вибір оптимального методу просування компанії на основі дослідження переваг та недоліків онлайн- та офлайн-реклами.	292
Бондаренко С.М. Особливості роздрібно́ї торгівлі фешн-виробами.	296
Могилова А.Ю., Борисов Є.В. Особливості функціонування підприємств на сучасному ринку банківських послуг України.	300
Волошина О.А., Стеценко Ю.В. Проблеми та напрями ефективного управління побутовими відходами в сучасних умовах.	310
Волченко Н.В., Клецова Н.В. Організаційно-управлінська безпека банків: теоретичний аспект.	316
Гвазава Н.Г. Роль професіоналізму керівника людськими ресурсами в системі управління проектами.	322
Герасимяк Н.В., Ковальчук О.В., Даценко В.В. Методичний підхід до оцінювання ефективності маркетингового забезпечення діяльності підприємства.	331
Головчук Ю.О., Мельник Ю.В., Козуб М.В. Цифровий маркетинг як інноваційний інструмент комунікацій.	337
Головчук Ю.О., Чорноконь С.М. Психологічні аспекти впливу product placement на споживачів.	342
Гребенікова О.В., Наточій А.В. Оцінювання інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання: теоретичний і методичний аспекти.	347
Гулик Т.В., Крюк В.В. Сутність поняття ринкової стратегії та її місце в системі міжнародного маркетингу.	354
Дашевська А.А., Лук'янова В.В. Інтелектуальний капітал як основа інноваційного розвитку підприємства.	362
Дехтяр Н.А., Бондаренко А.Ф., Моїсеєнко М.А. Сучасні методологічні аспекти визначення кредитоспроможності підприємств.	367
Джур О.Є., Оксень К.О. ТНК і високотехнологічний бізнес: вигоди та ризики для України.	374
Дибчук Л.В., Васількова А.О. Інноваційні технології подання інформації в Інтернет-рекламі.	385
Дроздова В.А., Орявська О.О. Інвестиційна привабливість хлібопекарської галузі України: аналіз змін ринку.	391
Захарчин Г.М., Складук Т.В. Еволюція менеджменту: основні аспекти в контексті сучасних викликів.	398
Зудова І.Ю., Щиголева А.В. Особливості формування чинників інвестиційного потенціалу підприємства.	403
Іваницька С.Б., Галайда Т.О., Дяченко Ю.О. Проблеми виявлення та подолання негативного впливу чинників демотивації персоналу на результативність праці.	409
Коваль Л.П., Мельник В.В. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті кризових явищ у виробничій сфері.	417
Ковтуненко Ю.В., Пінчук А.А., Мамбетов Ю.В. Планування людських ресурсів з урахуванням ризик-факторів.	422
Колокольчикова І.В. Потенціал українських підприємств на національному та міжнародному ринках плодово-ягідної продукції.	428
Кореньок Д.В., Старіков О.Ю. Вибір показників оцінювання ефективності виробництва молока на аграрних підприємствах для цілей бенчмаркінгу.	436
Крупчатнікова Т.С., Буга Н.Ю. SFA-системи як інструмент підвищення ефективності продажів.	442

Курченко А.В., Левченко Ю.Г. Значення мотивації праці в діяльності підприємства та шляхи її підвищення.	450
Лазоренко Т.В., Бринчак М.М. Управління часом. Значення оптимізації використання часу.	455
Левицький В.В. Формування системи аналізу та управління комплексом маркетингових комунікацій підприємства.	460
Лозовський О.М., Романчук Р.А. Особливості управлінського контролю в діяльності організацій.	467
Макаренко С.С. Оцінка діяльності лісового господарства України у контексті вимог часу.	472
Малтиз В.В., Тарасенко Ю.В. Оцінка персоналу: сучасні методи та інструменти її проведення.	484
Малюк О.С., Саприкіна Т.В. Оцінка якості продукції промислового підприємства.	490
Марина А.С., Єланська Н.О., Петренко М.А. Механізм забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.	495
Мартусенко І.В., Дончак Л.Г. Ділова активність: теоретичні аспекти та особливості формування.	501
Масюк Ю.В. Конкурентні стратегії: сутність та особливості формування на сільськогосподарському підприємстві.	506
Mehovich S.A., Siketina N.H. Innovative development of industrial enterprises on the basis of adaptive process.	511
Мінакова В.О. Аналіз стану ринку освітніх послуг Луганської області за економічними спеціальностями.	516
Москаленко В.А. Управління витратами в підприємствах агропромислового комплексу.	527
Наконечна Т.В., Качмар Р.Я., Свірська В.Є. Особливості організації «фреш-логістики» в Україні.	533
Олійник Т.І. Діагностика в системі менеджменту вітчизняних підприємств.	538
Ольшанський О.В. Розроблення структури та класифікації бізнес-процесів підприємств торгівлі.	544
Письменна О.О., Сомова Л.І., Папуша Є. Інтегральна оцінка корпоративної соціальної відповідальності промислового підприємства.	548
Pidhurska I.A., Lehkyu O.A. Competitors' analyses in the digital business environment.	552
Пісний Б.М., Кучер Л.Р., Маслей В. Напрями зміцнення конкурентних позицій підприємств легкої промисловості в сучасних умовах господарювання.	558
Пономаренко І.В., Ралє Н.В. Вдосконалення маркетингової стратегії ПрАТ «Моршинський завод мінеральних вод «Оскар».	563
Порудєєва Т.В., Кишковська О.Л., Скрипник К.М. Теоретичні основи управління змінами на підприємствах.	568
Продіус О.І., Найда Є.Д. Реінжиніринг бізнес-процесів як сучасна концепція управління.	573
Продіус О.І., Прокоф'єва В.К. Бенчмаркінг як інструмент удосконалення бізнес-процесів підприємства.	578
Ралко О.С., Федченко Н.А. Особливості відкриття ресторанів сімейного типу.	582
Савчук Т.А., Язвінська Н.В. Формування програми цифрового маркетингу підприємства.	590
Сазонова С.В. Особливості планування інвестиційної стратегії розвитку на підприємствах у сучасних умовах.	599

Сак Т.В. Діагностика причин кризи машинобудівних підприємств України.	604
Семенова Т.В., Клейн К.В. Обґрунтування комунікаційної політики суб'єкта господарювання.	612
Середницька Л.П., Волинець В.В. Інноваційні технології в логістичній системі.	617
Смирнова І.І., Шевяков Д.В., Курченко В.С. Основні аспекти управління персоналом в сучасних економічних умовах України.	622
Судакова О.І., Миськов О.О., Зимогляд Ю.С. Впровадження логістичної системи до механізму управління економічною безпекою підприємства.	628
Сулейманов Чингиз Рушан оглы Потенциал альтернативных источников энергообеспечения.	634
Суханова А.В., Котик Б.Ю. Сучасний стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств в Україні.	641
Тарасюк А.В., Олійник Н.М., Мамєдова А.С. Проблеми управління маркетинговою діяльністю підприємств молочної галузі.	646
Тищенко В.Ф., Шиголь Ф.А., Красна А.О. Тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні.	650
Хобта М.О., Сукманюк В.М., Гончар Т.М. Діагностування інвестиційної активності вантажних автотранспортних підприємств Київського регіону.	657
Холодницька А.В., Котеленець А.М. Використання тренінгових програм як напрям підвищення діяльності підприємства.	666
Христенко О.В., Кравченко Р.В. Управління інноваціями у сфері інформаційного забезпечення підприємства.	672
Чевганова В.Я., Введенська А.В., Заплава О.Ю. Креативна економіка: світовий досвід та уроки для України.	680
Черниш О.В. Стратегічне управління освітньою діяльністю у ЗВО.	689
Шацька З.Я., Акульшин М.І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку сфери туризму в Україні.	699
Шуляр Р.В. Оцінювання якості, гнучкості та адаптивності економіко-управлінського інструментарію забезпечення бізнес-процесів.	706
Яремко А.Д. Дослідження потенціалу ринкового середовища функціонування підприємств.	716
Яроміч С.А., Бекетова О.А., Комарова Т.С. Роль стратагем під час формування стратегічного мислення менеджера.	727

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Білик В.В. Стратегія управління конкурентними перевагами регіону.	733
Гуренко А.В., Гашутіна О.Е. Напрями розвитку систем управління в умовах діджиталізації бізнесу в Україні.	739
Добрик Л.О. Гене́за поняття «потенціал» як базової економічної категорії соціально-економічного потенціалу регіону.	746
Зеліч В.В. Теоретичні засади здійснення транскордонного співробітництва підприємств.	756
Кирий В.В., Зінченко М.Е., Шелефонтюк В.Р. Дослідження ІТ-галузі як важеля економічного розвитку країни і Харківського регіону.	763
Кушнірецька О.В., Ткаченко О.О. Інструменти стимулювання просторової інтеграції бізнесу в регіоні: організаційно-інституційний контекст упровадження нової індустріальної політики.	770

Мельникова М.В., Градобоева Є.С.

Аспекти використання відновлюваних джерел енергії
у сфері життєзабезпечення міста. 777

Порудєєва Т.В., Міхневич В.О., Єдина Ю.Г.

Стратегічні цілі забезпечення сталого розвитку регіону. 785

Сорока О.В., Кривцова М.С.

Методичні підходи до оцінювання людського потенціалу на рівні регіону. 791

Халилов А.Э.

Идентификация проблемы экономическим агентом. 800

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Арестов С.В.

Экологически безопасный туризм в Одесской области. 805

Hromadska A.V., Khmylevska A.O., Lazorenko T.V.

Environmental tax as a factor of effective impact on rate of waste produced by enterprises. 811

Дудяк Н.В.

Просторовий розподіл ризиків вітрово-ерозійної деструкції ґрунтів Сухого Степу
в системі еколого-економічної оцінки земельних угідь Херсонської області. 816

Лавринюк Н.В., Якимовська А.В.

Теоретико-методологічні підходи та критерії оцінювання продуктивного потенціалу
сільськогосподарських земель. 824

Сидорченко Т.Ф., Черненко Г.О.

Перспективи диверсифікації діяльності підприємств лісового господарства Запорізької області. 833

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Гірман А.П., Пасічник Д.В.

Історичні аспекти розвитку нормування праці. 840

Гопцій О.Б., Масленнікова В.В., Черевко І.В.

До питання планування території сільських населених пунктів, розроблення
генеральних планів та іншої містобудівної документації. 844

Іваницька С.Б., Галайда Т.О., Сокура С.О.

Розвиток корпоративної соціальної відповідальності
в Україні на прикладі ТОВ «Машівка-Агро-Альянс». 853

Коваль Н.О., Ткачук Л.М.

Саморегуляція соціальної політики в умовах безперервного розвитку економічної системи. 860

Колобердянюк І.І., Бражник Д.Г.

Сучасні тенденції у сфері управління персоналом. 867

Кузьменко А.О., Мирошніченко Г.Б.

Удосконалення системи управління розвитком персоналу організації. 874

Лелюк О.Ю., Калінін В.В.

Людський капітал як важіль антикризового регулювання:
теоретико-методологічний аспект. 881

Литовченко І.В.

Методичні та психологічні засади експертного оцінювання результатів
наукової діяльності вчених. 888

Малтиз В.В., Тонких І.О., Кардашевська М.А.

Методи підвищення кадрового потенціалу. 898

Полусмяк Ю.І.

Наукові підходи щодо розроблення стандартів професійної компетентності
сучасних робітників. 903

Приятельчук О.А.

Система охорони здоров'я як механізм реалізації
моделі загального добробуту в Скандинавському регіоні. 910

Сапельнікова Н.Л., Решетова Г.І.

Професійна освіта та професійна орієнтація як інструмент прогнозування та регулювання ринку праці. 919

Сардак С.Е., Новосолова А.С.

Фінансування управління та розвитку персоналу. 927

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ**Бальянт Г.Р., Галицейська Ю.М.**

Реформування системи регулювання фінансового ринку: досвід Великобританії. 936

Білава О.С., Татяніна С.М.

Аналіз та оцінка ризиків у процесі залучення коштів вітчизняними банками. 943

Брежнєва-Єрмоленко О.В., Золотарьова О.В., Москаленко К.О.

Детермінанти інвестиційної діяльності комерційних банків. 948

Сабліна Н.В., Бурма Є.С.

Контролінг у розрізі фінансової безпеки на виробничому підприємстві: основні аспекти та теоретичні засади. 955

Василиха Н.В.

Асортиментна політика – важливий інструмент товарної політики торговельного підприємства. 960

Волощук Р.Є.

Місцеві податки і збори та їхня роль у формуванні податкових надходжень місцевих бюджетів в Україні: регіональний аспект. 966

Головко О.Г., Мороз О.К.

Особливості розвитку ринку електронних платіжних систем в Україні. 976

Данік Н.В., Тихонова Т.Р., Деркач М.А.

Реформування банківської системи України: проблеми та перспективи. 981

Дем'янюк А.В.

Проблеми та перспективи оптимізації видатків місцевих бюджетів України в умовах реформи децентралізації. 986

Доценко І.О., Дубицька Л.В.

Оцінка ефективності управління фінансовою стабільністю ПАТ «АЛЬФА-БАНК» на основі аналізу показників його фінансово-господарської діяльності. 991

Дученко М.М., Павленко Т.В.

Вплив криптовалют на економіку країни. 1002

Жаворонок А.В., Павлій М.В.

Результативність та ефективність діяльності страхових компаній: проблеми та перспективи розвитку. 1010

Клименко С.О., Сімонян Л.А.

Зростання капіталу комерційного банку шляхом залучення субординованого боргу. 1016

Клименко С.О., Сімонян С.А.

Принципи фінансової діяльності підприємств малого бізнесу в умовах конкуренції. 1022

Колосок С.І., Захаркіна Л.С.

Дисбаланс у фінансуванні інноваційних драйверів національної економічної безпеки України. 1027

Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я.

Аналіз ефективності діяльності підприємств текстильної промисловості України. 1034

Костюк В.А., Чепчак Д.Р.

Розвиток кредитної діяльності банків в Україні. 1040

Кретов Д.Ю.

Оцінка концентрації ринку корпоративного кредитування в Україні. 1046

Кривцун І.М.

Сучасне страхування: тенденції та ризики. 1058

Криховецька З.М., Форос Л.Р.

Аналіз діяльності та перспектив розвитку кредитних спілок в Україні. 1063

Круп'як І.Й., Круп'як Л.Б.

Фінансові аспекти розвитку фармацевтичної галузі держави. 1072

Кумейко О.М., Дереза В.М.

Оцінка депозитної політики ПАТ «Банк Кредит Дніпро» та напрями її удосконалення. 1079

Курило О.В. Фінансова політика України в умовах євроінтеграційних процесів.	1085
Лачкова Л.І., Борисова А.О., Лачкова В.М. Механізм управління фінансовою стійкістю банків.	1089
Лелюк С.В. Інформаційно-комунікаційне забезпечення моніторингу фінансової безпеки підприємства.	1093
Маршук Л.М., Любчак І.С. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України.	1099
Нестерова С.В. Методи оцінки ефективності інвестицій: сутність та характеристики.	1105
Никитишин А.А., Полищук В.Н. Европейський опыт развития системы экологического налогообложения.	1111
Омельченко Л.С., Лактионова О.Е., Мандра Н.Г. Страхование рисков аутсорсинга информационных технологий в финансовых услугах.	1117
Пасічник І.В., Кебедова К.Р. Достатність капіталу як чинник стабільності банківського сектору для забезпечення стратегічного розвитку банківської системи.	1123
Руденко В.В. Сучасний стан фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні.	1129
Сокирко О.С., Кобзар І.А., Ханалієва І.С. Розвиток медичного страхування: зарубіжний досвід та можливості його використання в Україні.	1139
Ставерська Т.О., Шевчук І.Л., Гайдар С.М. Державна політика регулювання оплати праці в контексті сталого розвитку країни.	1146
Стащук О.В., Савчук Л.С. Теоретичні та практичні аспекти оцінювання вартості капіталу підприємств.	1153
Тарасевич Н.В., Брит А.В. Особливості роздрібного банківського кредитування у сучасних умовах.	1158
Татарин Н.Б., Чоп Т.І. Проблеми фінансового ринку України та шляхи їх подолання.	1169
Терещенко Т.Є., Самокиш М.О. Страхування цивільно-правової відповідальності та чинники його розвитку в Україні.	1175
Ткаченко І.П. Узагальнення досвіду удосконалення державного регулювання фінансових ринків.	1182
Торяник Ж.І., Копилець В.І. Методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності банку та банківських послуг.	1189
Чубка О.М., Федевич Л.С., Курило О.Б. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства: характеристика методів.	1198
Шкварчук Л.О., Карпенко А.О. Оцінювання ризику валютного ринку України.	1204
Щербатих Д.В. Сучасні методи стрес-тестування банківської системи України.	1210

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Атамас П.Й., Сергієнко І.В., Таран О.В. Удосконалення системи нарахування та обліку грошового забезпечення військовослужбовців-контрактників.	1219
Верига Ю.А., Різник А.О. Особливості обліку наявності та руху молодняка тварин на відгодівлі.	1227
Гільорме Т.В., Лень А.В. Удосконалення бухгалтерського обліку касових та фактичних видатків бюджетної установи в умовах законодавчих змін.	1232
Горбань С.Ю. Аналіз основних засобів приватного акціонерного товариства «Київмедпрепарат».	1242

Дмитренко А.В., Максютенко Н.О. Особливості синтетичного та аналітичного обліку пально-мастильних матеріалів.	1248
Дутова Н.В., Меджоріна В.С. Екологічний податок як механізм стимулювання ведення природоохоронної діяльності підприємства	1255
Єдинак Т.С., Омельницька Ю.Е. Особливості калькулювання собівартості продукції рослинництва сільськогосподарськими підприємствами.	1260
Занько Б.М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів.	1266
Кашперська А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні.	1272
Колісник О.П., Поліщук М.С. Теоретичні аспекти обліку основних засобів.	1282
Костюченко В.М., Тарабан Н.Г. Конвергенція бухгалтерського обліку і фінансової звітності Німеччини відповідно до МСФЗ.	1290
Курган Н.В., Мелех А.С. Впровадження управління виробничими витратами за відхиленнями на малих промислових підприємствах України.	1298
Мариневич О.О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи».	1307
Назаренко І.М., Місюров О.В. Аудит виробничих запасів: особливості, ключові аспекти та послідовність перевірки.	1312
Панасюк О.В. Концепція вартості підприємства в контексті оцінки його фінансового стану.	1319
Полянська О.А., Чабанюк О.М., Кондрич С.В. Управлінський облік товарних запасів: напрями удосконалення методики.	1325
Поповиченко Г.С., Матичак П.П. Земельні ресурси в обліково-аналітичному процесі.	1334
Соболева І.В., Козаченко А.А., Гулювата А.С. Порівняльний аналіз практики обліку й оподаткування суб'єктів малого та мікропідприємництва в Україні та країнах ЄС.	1340
Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Абрамян О.А. Особливості первинного та аналітичного обліку ПДВ у сучасних умовах господарської діяльності українських підприємств.	1345
Стукалова Ю.О., Загорельська Т.Ю. Дослідження сучасних проблем та узагальнення основних напрямів удосконалення обліку оплати праці.	1350
Титенко Л.В., Богдан С.В., Мізіренко О.С. Управлінський внутрішній контроль в системі забезпечення економічної безпеки підприємства.	1358
Тополенько Н.М., Субіна Д.С. Актуальні проблеми адміністрування та управління митними платежами в сучасних умовах інтеграції.	1364
Ужва А.М. Обліково-аналітичне забезпечення нематеріальних активів підприємства у сучасних умовах: стан та напрями вдосконалення.	1371
Урусова З.П., Калінчук В.В. Удосконалення системи внутрішнього контролю поточних біологічних активів рослинництва.	1376
Урусова З.П., Патенко І.В. Особливості обліку операцій із давальницькою сировиною на промислових підприємствах.	1382

СТАТИСТИКА

Богданюк О.В., Кіча А.О. Оцінка стану виробництва соняшникової олії в Україні: основні тенденції та перспективи.	1388
--	------

Воляк Л.Р., Галіцька А.С.Аналіз виробництва молока та молочних продуктів в Україні. **1393****Глуценко А.М.**Прогнозування фінансових результатів діяльності металургійних підприємств. **1400****Параниця С.П.**Моніторинг ефективності системи вступу до ЗВО
на основі тестів ЗНО: результати та перспективи. **1409****МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ****Атоєв К.Л., Горбачук В.М., Кнопов П.С.**Поквартальне оцінювання економічної ефективності
та структури експорту Херсонщини у 2017–2018 рр. **1416****Бондаренко О.В., Хромишин Ю.Б.**Автоматизація обліку операційних витрат лісогосподарських підприємств. **1430****Гадецька З.М., Тобілевич Ю.Є.**Побудова оптимальної моделі реінжинірингу бізнес-процесів. **1436****Жданова О.Г., Попенко В.Д., Троцюк А.Р.**Аналіз впливу форм земельної власності на поведінку господарюючих суб'єктів. **1442****Петухов В.Р.**Планування виробництва з використанням технології групового прийняття рішень. **1449****Поздняков Ю.В., Садовенко Ю.П.**Кількісна оцінка точності визначення вартості об'єктів інтелектуальної власності. **1454****Семенча І.Є., Резник Г.І.**Моделювання в управлінні збутовою діяльністю банку. **1463**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Електронне наукове фахове видання
Випуск 19

Мукачево
2018

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стегней Маріанна Іванівна, доктор економічних наук, доцент, декан факультету економіки управління та інженерії Мукачівського державного університету.

Заступник головного редактора:

Іртищева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Відповідальний секретар:

Лінтур Інна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Мукачівського державного університету.

Члени редакційної колегії:

Щербан Тетяна Дмитрівна, доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, ректор Мукачівського державного університету.

Гоблик Володимир Васильович, доктор економічних наук, кандидат філософських наук, доцент, заслужений економіст України, перший проректор Мукачівського державного університету.

Реслер Марина Василівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування Мукачівського державного університету.

Нестерова Світлана Василівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Мукачівського державного університету.

Agata Malak-Rawlikowska, dr inż., Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego (м. Варшава, Польща).

Клеменс Будзовський, Ph.D., професор економіки, канцлер Краковської академії імені Анджея Фрича Моджевського (м. Краків, Польща).

Стройко Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту освіти Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Лагодієнко Володимир Вікторович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі Одеської національної академії харчових технологій.

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор, директор Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій.

Язлюк Борис Олегович, доктор економічних наук, доцент, декан факультету аграрної економіки і менеджменту Тернопільського національного економічного університету.

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач відділу промислової політики Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України.

Левковська Людмила Володимирівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу економічних проблем водокористування Інституту економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України.

Мінакова Світлана Михайлівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри системного аналізу та логістики Одеського національного морського університету.

Войт Сергій Миколайович, доктор економічних наук, генеральний директор «Виробниче об'єднання Гівденний машинобудівний завод імені О.М. Макарова».

Паук Маріанна Іванівна, кандидат економічних наук, головний економіст бюджетного відділу фінансового управління Мукачівської РДА.

Vladimir Gozora, Dr.h.c. prof. tpx.h.c. prof. Ing., PhD – директор інституту економіки та управління Вищої школи економіки та менеджменту в державному управлінні у Братиславі (м. Братислава, Словаччина).

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 9 березня 2016 року № 241

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 6 від 20.12.2018 р.)**

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus

Сайт видання: www.economyandsociety.in.ua

Електронне наукове фахове видання

ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

Випуск 19

Коректура • *В.М. Бабич*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Засновник видання:

Мукачівський державний університет

Адреса редакції: 89600, Україна, Закарпатська область,
м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

Тел./факс: +38 (068) 813 59 09

Веб-сайт журналу: www.economyandsociety.in.ua

E-mail редакції: journal@economyandsociety.in.ua